

Per Enarsson
Enhetschef
Telefon 08-50828944
Per.enarsson@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

DETALJPLAN FÖR DEL AV KVARTERET SKEPPSHOLMSVIKEN M M I STADSDELEN DJURGÅRDEN

Remiss från stadsbyggnadskontoret, S-Dp 1999-0563-54

Förslag till beslut

- 1 Tillstyrka fortsatt detaljplanearbete under förutsättning att
 - det prövas om Gröna Lunds utvidgning även kan innefatta nuvarande fastighet längs med Falkenbergsgatan där bostäder kan övergå till annan användning
 - det vid samlokalisering av tivolverksamhet och bostäder prövas vilka aktiviteter som går att etablera utan negativ påverkan på de närboendes hälsa
 - det vid samlokalisering av tivolverksamhet och bostäder tillförsäkras att berörda bostäder vid Falkenbergsgatan och Allmänna Gränd erbjuds en god boendemiljö minst motsvarande 45 dBA max ljudnivå samt 30 dBA ekvivalent ljudnivå inomhus.
- 2 Omedelbart justera beslutet

Gunnar Söderholm

Gustaf Landahl

Sammanfattning

Detaljplanen innebär en utvidgning av Gröna Lunds tivolverksamhet som kan innehålla en ny berg- och dalbana med flera aktiviteter i direkt anslutning till befintliga bostäder vid Falkenbergsgatan. Miljöförvaltningen bedömer att tillkomsten av de nya attraktionerna ger ett tillskott för besöksnäringen till Stockholm och samtidigt ett tillskott av buller i en redan problematisk bullersituation för de boende i Gröna Lunds närområde. Miljöförvaltningen befarar att om detaljplanen genomförs enligt nuvarande förslag leder det till en risk för olägenhet för de närboendes hälsa. En utvidgning av tivoliområdet bör prövas till att även innefatta fastigheten längs med Falkenbergsgatan så att de får en mer

för tivolverksamhet lämpad användning. Om samlokalisering fortsatt utgör huvudalternativet bör övervägas vilka aktiviteter som är lämpliga inom området utan att påverka de närboendes hälsa negativt samt tillförsäkra de närboende en god boendemiljö inomhus vad gäller utifrån kommande ljud.

Bakgrund

Stadsbyggnadsnämnden har remitterat rubricerat detaljplaneförslag till Miljö- och hälsoskyddsnämnden för yttrande senast den 11 december 2009. Stadsbyggnadskontoret har underrättats om att Miljö- och hälsoskyddsnämnden kan behandla ärendet tidigast vid sitt sammanträde den 17 december 2009. Planområdet omfattar den parkeringsplats som ligger norr om Gröna Lund och Allmänna Gränd, delar av Falkenbergsgatan samt Aquaria Vattenmuseum. Gällande detaljplan anger användningen bostäder och parkering. Detaljplanens syfte är att göra det möjligt att utvidga Gröna Lunds tivoliområde med nya anläggningar för museum, nöjen och publika attraktioner. Detta innebär bl a möjlighet att utöka allmänna platsmarken vid färjeläget i Allmänna Gränds förlängning, byggande av ny biljettbyggnad med personalutrymmen, uppförande av ny randbebyggelse i två våningar runt det nya tivoliområdet längs Falkenbergsgatan och Allmänna Gränd samt anläggande av en berg- och dalbana, högst 37 meter över nollplanet i norra delen och ett torn med en skåttingslunga, högst 90 meter över nollplanet. Därutöver ges en bygggrätt för en byggnad i två våningar på den plats där vattenmuseet Aquaria finns i dag. Aquaria kommer troligen att flytta.

Vid sammanträde den 14 juni 2005 behandlade Miljö- och hälsoskyddsnämnden ett program för i huvudsak samma område och aktiviteter. Viktiga frågor i programmet var bl a möjligheten till höga attraktioner inom området och möjligheten till strandpromenad. I sitt tjänsteutlåtande den 9 maj 2005 framhöll Miljöförvaltningen bl a att det finns en uppenbar risk för konflikt mellan AB Gröna Lunds Tivolis verksamhet och närliggande bostäder. Förvaltningen ansåg att ett val borde göras mellan att behålla befintliga bostäder eller utvidga nöjesfältet med de föreslagna attraktionerna. Förvaltningen föreslog att nämnden skulle besluta att tillstyrka fortsatt planarbete under förutsättning att:

1. Bostäder vid Falkenbergsgatan och Lilla Allmänna gränd löses ut
2. Åtgärder vidtas så att bullerpåverkan på omgivningen i övrigt begränsas
3. Park och strandpromenad utförs i enlighet med programförslaget
4. En miljökonsekvensbeskrivning upprättas inför plansamråden

Nämnden beslöt den 14 juni 2005 att

1. Tillstyrka fortsatt detaljplanarbete i huvudsak i enlighet med stadsbyggnadskontorets förslag
2. Uppmana stadsbyggnadskontoret att fördjupa diskussionen med berörda intressenter

Därutöver anförde nämnden bl a att det var viktigt att nöjesparken Gröna Lund och vattenmuseet Aquaria kunde utveckla och utvidga sin verksamhet på plats samt att det kunde ske i samverkan med övriga intressen i närområdet. Nämnden ansåg vidare att området inte borde avfolkas från fastboende genom att bostäderna löstes ut. Konflikten mellan bullerstörande verksamhet och boende skulle enligt nämndens bedömning kunna lösas genom förstärkt bullerskydd av bostäderna och senare genom en juridisk prövning av verksamheten i miljödomstolen. En bedömning av om den bullerstörande verksamheten kunde anses skada människors hälsa eller inte kunde då bli avgörande. Nämnden framhöll slutligen att strandpromenaden i praktiken har ett begränsat värde som promenadstråk och skulle kunna användas till både Aquarias och Gröna Lunds verksamhet.

Buller

För buller från Gröna Lunds Nöjesfält och liknande verksamheter tillämpas Naturvårdsverkets råd och riktlinjer för externt industribuller (SNV RR 1978:5), Socialstyrelsens allmänna råd om höga ljudnivåer (SOSFS 2005:7) och Socialstyrelsens allmänna råd om buller inomhus (SOSFS 2005:6). Det bör också påpekas att möjlighet till avsteg från gällande riktvärden vid nybebyggelse motsvarande det som finns för trafikbuller inte etablerats beträffande industribuller. Till skillnad från annat samhällsbuller anger naturvårdsverket bedömningsgrunder uppdelade på dag-, kväll-, och natt perioden.

Utomhusriktvärden för externt industribuller framgår av nedanstående tabell:

Områdesanvändning ¹⁾	Ekvivalent ljudnivå i dBA			Högsta ljudnivå i dBA läge "FAST"
	Dag kl 07-18	Kväll kl 18-22 samt söndag och helgdag kl 07-18	Natt kl 22-07	Momentana ljud nattetid kl 22-07
Arbetslokaler för ej bullrande verksamhet	60	55	50	-
Bostäder och rekreationsytor i bostäders grannskap samt utbildningslokaler och vårdbyggnader	50	45	40 ²⁾	55
Områden för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv där naturupplevelsen är en viktig faktor. ³⁾	40	35	35	50

1. Vid de fall kringliggande område ej utgörs av angivna områdestyp bör bullervillkoren anges på annat sätt, t ex ljudnivå vid stadsplanegräns eller visst avstånd från anläggningen
2. Värdet för natt behöver inte tillämpas för utbildningslokaler
3. Avser områden som planlagts för fritidsbebyggelse och rörligt friluftsliv.

Förvaltningens synpunkter

Miljöförvaltningen anser att detaljplanens intention att möjliggöra nya anläggningar för museum, publika attraktioner och Gröna Lunds utbyggnad är bra och ger en ökad attraktivitet för besöksnäringen i Stockholm. Däremot ser förvaltningen också en uppenbar konflikt i samlokaliseringen av tivoliverksamheten i direkt anslutning till befintliga bostäder. Tivoli med bland annat berg- och dalbana ligger cirka 20 m från närmaste bostadshus som inrymmer 19 lägenheter.

Den väsentligaste miljö- och hälsofrågan att bedöma är om den nya bullersituationen kan föranleda skada eller olägenhet för människors hälsa och om tillräckliga åtgärder vidtagits för att begränsa störningarna. Utbyggnaden med de nya anläggningarna är inte anmälnings- eller tillståndspliktiga vilket innebär att någon prövning enligt miljöbalken inte sker. Det innebär att tillåtlighetsfrågorna inte får en allsidig behandling och att inga villkor kommer att fastställas för verksamheten.

Om klagomål inkommer när anläggningarna tagits i bruk och Miljö- och hälsoskyddsnämnden då bedömer att störningen utgör olägenhet för människors hälsa kan dock nämnden ingripa med stöd av miljöbalken. Verksamhetsutövaren, Gröna Lund AB; kan då åläggas att vidta åtgärder för att begränsa störningarna eller i värsta fall förbjudas att bedriva de mest störande verksamheterna helt eller begränsa tiden för aktiviteten.

Det kan vara värt att i detta sammanhang notera att miljööverdomstolen i senare överprövningar och domar utgått från riktvärden för externt industribuller enligt ovan.

Miljökonsekvensbeskrivning

Bedömning av buller från nöjesfält bör i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB) utgå från riktvärden för externt industribuller och inte från riktvärden för trafik eftersom ljudbilden från nöjesfält har en annan karaktär än trafikbuller. Utöver en bedömning om riktvärden för externt industribuller klaras bör MKB tydligare redovisa hälsokonsekvenserna för närboende av tivoli- och berg- och dalbanans verksamhet. Bland annat borde förutsättningen att tillkomsten av de nya attraktionerna ger ett tillskott av buller i Gröna Lunds redan bullerutsatta närområde tydligare redovisats och vilka förutsättningar som finns att tillförsäkra en god boendemiljö inomhus vad gäller buller redovisats.

I MKB saknas en mer detaljerad bullerkartering över dagens situation vilket skulle ha kompletterat det utsnitt över området som tagits från den stadsövergripande bullerkartering som återopas i MKB. Bullerberäkningar skulle därmed ha kunnat innefatta hela bullersituationen, således även pågående verksamhet på Gröna Lund cirka 30 m bort.

Buller från den nya berg- och dalbanan har beräknats, dock inte den 90 m höga åkattraktionen eller annan ljudalstring som ett tivoli normalt genererar. Beräkningarna har för den nya berg- och dalbanan utgått från den maximala kapaciteten om 45 åk per timme. Tunnlar/tuber har lagts in som ljudabsorbenter vid de avsnitt av berg- och dalbanan som ansetts vara mest utsatta för skrik. Banan anges också vara utformad på ett

sätt som riktar skriken bort från bebyggelsen. Tunnlarna/tuberna bedöms enligt planhandlingarna nödvändiga för att få en god bullermiljö. Miljöförvaltningen delar den bedömningen men vill dock framhålla att det är svårt att reglera var skrik uppstår.

I MKB förs ett resonemang om att enklare skydd föreslås monteras utmed delar av banan vilket skulle minska ljudnivåerna. Förvaltningen saknar en tydlighet i om detta är en förutsättning för redovisade bullernivåer vid bostäder eller om detta enklare skydd skulle kunna ge än lägre nivåer om det monterades längs med fler delar av banan.

Genom att begränsa höjden på den nya bullerskyddande randbebyggelsen minskas påverkan på bostäderna vid Falkenbergsgatan när det gäller utsikt och skuggning. Denna positiva effekt bör i MKB ställas i relation till en minskad bullerbelastning som en högre randbebyggelse skulle kunna utgöra.

Planbestämmelsen angående störningsskydd anger 55 dBA ekvivalent ljudnivå trots att riktvärden för externt industribuller gäller en ekvivalent ljudnivå på 50 och 45 dBA för de aktuella tidpunkterna.

Värt att notera är även att riktvärden för externt industribuller om 50 dBA gäller vardagar mellan 07-18 och 45 dBA gäller kväll mellan kl 18-22 samt söndag och helgdag mellan kl 07-18. Förvaltningen antar att Gröna Lund normalt har flest besökare under helger så utifrån redovisade bullernivåer räcker det inte med att reglera sista åket med berg- och dalbanan till strax före kl 22.00 som anförs i MKB för att klara riktvärdet.

Sammanfattningsvis anser Stadsbyggnadskontoret att gränsvärden för trafikbuller kan klaras med de planerade åtgärderna, men anför vidare:

”Ett nöjesfält jämförs emellertid i bullerhänseende med industribuller som har hårdare bullerkrav. Dessa värden klaras inte fullt ut med nu planerade åtgärder. Här kan det inte uteslutas att ett dispensförfarande kan bli aktuellt. Dispenser har tidigare givits av stadens miljöinstanser för Gröna Lunds verksamhet som påverkat boende i Djurgårdsstaden.”

Tidigare klagomål angående Gröna Lund

Ett flertal klagomål har under åren inkommit till Miljöförvaltningen från främst boende vid Lilla Allmänna Gränd. Klagomålen gäller buller och skrik från åkattraktioner, konserter, varu- och soptransporter m m. Det ”dispensförfarande”, dvs avsteg från gällande riktvärden som Stadsbyggnadskontoret hänvisar till, gäller troligen Miljö- och hälsoskyddsnämndens beslut angående dessa. Ljudmätningar och ljudberäkningar visar på ekvivalenta ljudnivåer över 60 dBA kl 18-24. Exempelvis har 65 dBA ekvivalentnivå uppmätts vid ett tillfälle mellan kl 19.00 och 22.45 vid Lilla Allmänna Gränd, 45 m från baksidan av stora scenen och ca 65 m från åkattraktionen fritt fall (Ingemansson Technology AB augusti 2004). Överskridande av riktvärdena var således betydande.

Det har visat sig att nuvarande bullerproblem är svåra att åtgärda i den befintliga miljön. Förvaltningen har därför haft omfattande kontakter med Gröna Lund angående åtgärder. Gröna Lund har vidtagit bullerreducerade åtgärder i de mest utsatta bostäderna. Rapporter

har visat att de ekvivalenta ljudnivåerna inomhus därefter understiger riktvärdet under förutsättning att fönstren är stängda och ingen konsert pågår. Miljö- och hälsoskyddsnämnden ansåg att de vidtagna åtgärderna tillsammans med begränsningar i konsertverksamheten är tillräckliga för att hålla bullerstörningarna för de boende på en godtagbar nivå. Beslutet innebar att Miljö- och hälsoskyddsnämnden i detta speciella fall godtog en bullernivå på högst 60 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus under förutsättning att de boende fick en god inomhusmiljö.

Överväganden

Ärendet avser etablering av nya attraktioner inom ett utvidgat tivoliområde nära ett befintligt bostadshus som inrymmer 19 bostadslägenheter fördelade på 2 st 1rok, 13 st 2rok, 3st 3rok och 1st 5rok.

Översiktsplanens intention är att behålla området som en attraktiv evenemangspark. Gröna Lunds önskan att utvidga sin verksamhet med nya åkattraktioner överensstämmer således med syftet. Då parkeringsplatsen norr om Gröna Lund är den enda möjliga ytan för Gröna Lund att utvidga sin verksamhet förordar förvaltningen att parkeringsplatsen tas i anspråk på föreslaget sätt.

Berg- och dalbanan planeras med tunnlar/tuber och ljudabsorbenter samt en ljudskärmande bebyggelse mot Falkenbergsgatan. Trots detta klaras inte de riktvärden som är satta för att minimera risk för skada eller olägenhet för människors hälsa (externt industribuller).

Bullerberäkningar redovisar vidare nivåer från nya berg- och dalbanan om 35-50 dBA på gårdssidans fasader som är vänd från Gröna Lunds tillkommande område. Dessa nivåer kan betraktas som förhållandevis låga men utgör en ökning jämfört med dagens nivå.

Undantaget annat buller genererar berg- och dalbanan ekvivalentnivåer om 35-55 dBA på husets samtliga fasader. En fasaddämpning (väggar och fönster) om 25 dB krävs för att klara riktvärden för ekvivalent inomhusbuller enligt Socialstyrelsens allmänna råd; 30 dB. Någon beräkning av inomhusnivån eller redovisning av fasaddämpning har inte gjorts vilket försvårar bedömningen av vilken ljudnivå de boende kommer att få i sina bostäder.

Planförslaget innebär vidare en ökad tillgänglighet och ökad genomströmning av besökare på så sätt att nuvarande stråk ska övergå i Falkenbergsgatan och vidare i Lilla Allmänna gränd ned till vattnet vid Beckholmen. Även detta bör beaktas vad gäller tillkommande störningar kvällar och nätter som komplement till genomförda bullerutredningar från berg- och dalbanan. En fortsatt bostadsanvändning innebär enligt förvaltningen således en stor risk för störningar för boende längs med Falkenbergsgatan och upprepande av förekommande störningar vid Lilla Allmänna Gränd.

Gröna Lund behöver utöka sin verksamhet som är viktig för besöksnäringen för Stockholm. Samtidigt och mot bakgrund av det som anförts ovan anser förvaltningen det tveksamt att en god boendemiljö kan erbjudas de boende om planen genomförs utan

ytterligare överväganden om planens lämplighet vad gäller samlokalisering eller om ytterligare bullerbegränsande åtgärder är möjliga att vidta.

Förvaltningen föreslår en tillstyrkan för fortsatt detaljplanearbete under förutsättning att det prövas om Gröna Lunds utvidgning även kan innefatta nuvarande bostäder längs med Falkenbergsgatan. Troligtvis kan en bättre helhetslösning skapas och Gröna Lund ges förutsättningar att fritt disponera området utan restriktioner till följd av närheten till bostäder. Bostadsanvändningen skulle därmed övergå till annan mer lämpad användning för tivoliverksamhet.

Om samlokalisering av tivoliverksamhet och bostäder fortsatt utgör huvudalternativet bör övervägas vilka aktiviteter inom evenemangsområdet som är möjliga att etablera utan negativ påverkan på de närboendes hälsa.

Oavsett om aktiviteterna inom evenemangsområdet innehåller ny berg- och dalbana eller inte utgör ett minsta krav att bostäderna ska klara de riktvärden som anförs i Socialstyrelsens allmänna råd om inomhusbuller; 30 dBA ekvivalentnivå och 45 dBA maximalnivå. För den förväntat ökade bullerbelastningen i området både vad gäller tivoliverksamhet och ökad genomströmning av besökare bör ambitionen dock vara att klara ljudklass B (enligt svensk standard, SS 252 67) för utifrån kommande ljud. Ljudklass B motsvarar 4 dB bättre än ljudklass C som utgör lägsta krav vid nyproduktion av bostäder idag och motsvarar socialstyrelsens allmänna råd enligt ovan. Eftersom det här är frågan om en uppenbar störningskälla med varierande ljudnivåer i direkt anslutning till bostäder bör därför en högre ambition än 30 dBA respektive 45 dBA inomhus eftersträvas.

Vid överväganden av ytterligare bullerskyddsåtgärder vad gäller eventuellt fönsterbyte och övriga fasadåtgärder ska befintliga bostäder även ha goda ventilationsförhållanden och de boende bör även ha möjlighet att varma sommardagar kunna vädra sina lägenheter utan uppenbar risk för störningar.

Bilagor

Bilaga 1	Stadsbyggnadskontorets planbeskrivning 2009-10-22
Bilaga 2	Karta över planområdet
Bilaga 3	Sammanfattning och samlad bedömning av miljökonsekvensbeskrivning ur samrådshandling 2009-10-15

Miljökonsekvensbeskrivningen i sin helhet samt övriga handlingar i ärendet finns på www.planer.sbk.stockholm.se